

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701342**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Yasama so'z vazifadosh ko'makchi bo'lib kelgan gapni aniqlang.
A) *Bobur xastaligi ustiga ko'p ishlab o'zini toliqtirib qo'ygandi.*
B) *Bobur Agradan Kobulga yuborgan bu maktub Mohimga atalgani sezilib turardi.*
C) *Bobur tufayli mana shu qorong'ulikni boyniga olib kelmoqda edi.*
D) *Bobur o'z hayoti haqida bu qadar ochiqchasiga yozgani Xondamirni hayron qoldirdi.*
2. Sariq rang ozodlikka va kuch -quvvatga intilish, ochiqlik, faollik, shuningdek, hayotga umidvorlik ramzidir.
Ushbu gapda yasash asosi yasama sifatga mansub bo'lgan so'z(lar) qanday sintaktik vazifa(lar)ni bajargan?
A) *ega, to'ldiruvchi*
B) *to'ldiruvchi, aniqlovchi*
C) *kesim*
D) *aniqlovchi*
3. Unim yo'q, bunim yo'q.
Uyimda unim yo'q.
Ishimda unim yo'q.
Aytishga unim yo'q.
Ushbu parchada o'zaro shakldosh bo'lgan so'zlar qaysi turkumlarga mansub?
A) *1 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh*
B) *2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh*
C) *2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh, 1 o'rinda fe'l*
D) *2 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh*
4. Qaysi gapda barcha yopiq bo'g'inlar faqat til undoshlari bilan tugagan?
A) *Tursun tomدا tursin.*
B) *Eng buyuk jasorat bu - ma'naviy jasoratdir.*
C) *Guvoh sudga ketdi, qo'shnim sutga ketdi.*
D) *"Hamma balo tildan keladi", - deydi bobom.*
5. Quyidagi qaysi gap(lar)da fonetik hodisa asosida yozilgan so'z yasovchi qo'shimcha qatnashmagan?
1. *Kel, o'zbek qardoshim, aziz qo'nog'im bo'l.*
2. *Ko'rpaning guldor qavig'i hammani qiziqtdi.*
3. *O'ynoqi musiqa sadolari o'tirganlarning mudroq kayfiyatini tarqatdi.*
4. *O'tovda chordana qurib o'tirgan chol asta o'rnidan qo'zg'ab qo'yd.*
A) 3 B) 1, 2, 4 C) 1, 2, 3 D) 4
6. Insonlar istaydiki, yer yuzi gulbog'ining musaffo havosidan hamma bo'lsin bahramand.
Ushbu gap haqida to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Ergash gapning ham, bosh gapning ham egasi bir xil so'z turkumiga oid.*
B) *To'ldiruvchi ergash gapli qo'shma gap hisoblanadi.*
C) *Qaratqich aniqlovchilar faqat qaratqich aniqlovchiga tobelangan.*
D) *Ergash gap qismida barcha gap bo'laklari kesimga bevosita bog'langan.*
7. O'qituvchi bolalarni nazmdan xabardor etish maqsadida "Guliston" va "Bo'ston" kitoblarini mustaqil mutolaa qilishga ruxsat berdi.
Gapda ishtirok etgan to'ldiruvchilar haqidagi noto'g'ri fikrni toping.
A) *Aniqlovchilarning to'ldiruvchiga tobelanishi kuzatiladi.*
B) *Gapda nomustaqil to'ldiruvchilar ishtirok etgan.*
C) *Vositati to'ldiruvchining vositasiz to'ldiruvchiga tobelanishi kuzatiladi.*
D) *Vositasiz hamda vositali to'ldiruvchining holga tobelanishi kuzatiladi.*
8. Qaysi so'zlar ham ko'p ma'noli ham shakldosh so'z hisoblanadi?
A) *chaqmoq, rasta, bardam* B) *dunyo, asl, ilik* C) *shox, tovon, es* D) *yoq, to'da, asil*
9. Qaysi javobdagi juftlik o'zaro bir umumiy ma'noni ifodalay oladi?
A) *tanti-mard* B) *adl-tik* C) *ahl-totuv* D) *qisim-siqim*
10. Ko'chma ma'noli so'z berilgan qatomi toping.
A) *Bo'yi va eni bir yarim metr keladigan g'or og'zi ochildi.*
B) *Sal o'tmay osmonga sutrang nur purkab chaqin chaqdi.*
C) *Nurmat tog'a ozoda odam bo'lgani uchun ayvonni guldek tutadi.*
D) *Yangi tug'gan sigirming sutidan og'iz tayyorlanadi.*
11. Bo'lishsizlik shakli bir martalik harakat inkorini ifodalagan ko'makchi fe'lli so'z qo'shilmasi qatnashgan gapni aniqlang.
A) *Oyqizning yuzlari qizarib ketdi, uyalganidan boshini quyi solib, indamay qoldi.*
B) *Adolat hech kimga zarar keltirmaslik, adolatsizlik qilmaslik va zimmadagi ezgu ishlarni bajarmay qo'ymaslikdir.*
C) *Buyurgan ishlarini bajarib qo'magani uchun onasi uni qattiq koydi.*
D) *Bo'lib o'tgan bu noxush hodisa kelgusida bundan-da salbiy oqibatlarga olib kelmasligiga kim kafolat bera oladi?*
12. Qaysi gapda fe'lning barcha vazifa shakllari ishtirok etgan?
A) *Odamlar sizni qattiq hurmat qilishadi, shuning uchun sha'ningizga dog' tushiradigan ish qilmang, - dedi kuyunib.*
B) *So'rida ko'rpachani yig'ishtiririb olib, mehmonlar kelguncha yakandoz to'shab, joy soldi.*
C) *Orqa tomonda o'tirgan Dilbar o'zini tutolmay kula boshladi.*
D) *Necha kundan beri qattiq esayotgan shamol tinavermagach, tog'ga chiqishni qoldirdi.*
13. 1) qochirmoq; 2) qaytarmoq; 3) yedirmoq; 4) keltirmoq; 5) bo'shatmoq
Fel asosida ifodalangna o'timli-o'timsizlik ma'nosi qo'shimchasi ta'sirida o'zgargan fe'llarni aniqlang.
A) 1, 2, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 2, 3, 4 D) 1, 3, 5
14. Qaysi gapda ham asliy, ham nisbiy sifatlar ishtirok etgan?
A) *Jaholatga qarshi ma'rifat bilan kurashish uchun xalq mafkuraviy jihatdan qurollangan bo'lmog'i kerak.*
B) *Xonaga do'ppili kishi kirib, oilaviy masala bo'yicha ishi borligini aytdi.*
C) *O'ymakor gullari bilinmaydigan darajada o'chgan, qo'sh tabaqali eski eshikka kiramiz.*
D) *Baqqol amaki o'zi pakana-yu, lekin yuzi katta, peshonasi keng, iyagi kalta odam.*
15. Aralash murakkab qo'shma gap keltirilmagan javobni belgilang.
A) *Ergash unga shunday qaradiki, bu nazarni hamma payqadi, ammo shovshuv tinmadi.*
B) *Qayerda mehnat yaxshi tashkil qilingan bo'lsa, jamoa a'zolari o'rtasida ahillik va hamjihatlik bo'lsa, u yerda yashash ham zavqli bo'ladi.*
C) *Agar so'z qalbdan chiqib kelsa, eshituvchining qalbiga darrov ta'sir qiladi, ammo tildan sodir bo'lsa, quloqdan nariga o'tmaydi.*
D) *Bilingki, kim olg'a yurmasa, keyingi sayohaiga bormaydi, shuning uchun tez-tez harakat qiling.*
16. Barcha so'zlar to'g'ri yozilgan javobni belgilang.
A) *xatto, muxojir, zaxmatkash*
B) *hatto, muhojir, zaxmatkash*
C) *hatto, muhojir, zahmatkash*
D) *xatto, muhojir, zahmatkash*
17. Aytish joizki, farzandlarimizning har qanday illatga ruju qo'yishlarida avvalo ota-ona mahalla-ko'y bir so'z bilan aytganda o'zimizning bilib-bilmay qilgan xatti-harakatlarimiz bosh omil bo'lib xizmat qiladi.
Ushbu gapda necha o'rinda vergul tushirib qoldirilgan?
A) 5 o'rinda B) 6 o'rinda C) 7 o'rinda D) 4 o'rinda
18. Qaysi gapda barcha aniqlovchilar yasama so'zlar bilan ifodalangan?
A) *Hindubek turli tillarni o'rgangan ilmi, ma'rifati, dilkash kishi edi.*
B) *Tiniq osmon tumanli nurga cho'mgan, to'lin oy hamma yoqni yoritar, yulduzlar siyrak ko'rinar edi.*
C) *Bog'dagi yumshoq xushbo'y noklar va qip-qizil olmalar ko'zingizni quvontiradi.*
D) *Uning chaqnoq ko'zlari, o'ychan turishi, alamli qarashi cheksiz bardoshini aks ettirib turardi.*
19. Berilgan she'riy parchada holning qaysi ma'no turlari ishtirok etgan?
Saboq olib diyonatdan,
Ezgu ishdan, matonatdan,
Qochib mudom xiyonatdan,
Asragaymiz biz Vatanni.
A) *faqat payt holi* B) *sabab holi, payt holi* C) *o'rin holi, payt holi* D) *ravish holi, payt holi*
20. Kim bo'lsa hasadchi, yuragi qaro,
Ko'rmas yaxshilarga yaxshilik ravo.
Ushbu parchada qanday munosabatli so'z birikma(lar)ida tobe qism ham, hokim qism ham yasama so'zlar bilan ifodalangan?
A) *boshqaruv* B) *bitishuv* C) *boshqaruv va bitishuv* D) *moslashuv va boshqaruv*
21. Turk xalqining zaiflasha boshlaganidan foydalanib qolgan dushman elchi jo'natib, turk xoqonidan uning eng yaxshi ko'rgan otini so'rattirdi.
Ushbu gapda aniqlovchilar qaysi gap bo'laklarga tobelangan?
A) *qaratqich aniqlovchi, ega, vositasiz to'ldiruvchi, sifatlovchi aniqlovchi*
B) *sifatlovchi aniqlovchi, vositali to'ldiruvchi, ega, vositasiz to'ldiruvchi*

- C) qaratqich aniqlovchi, vositali to'ldiruvchi, ega, vositasiz to'ldiruvchi
D) qaratqich aniqlovchi, vositali to'ldiruvchi, sifatlovchi aniqlovchi, ega
22. Qaysi gap tarkibida fe'llarning munosabat shakli bilan omonim bo'la oladigan sifat yasovchi qo'shimcha qatnashmagan?
A) Bolaligimni sirdosh dugonalalr davrasida o'tkazmaganman.
B) Belanchakda yotgan go'dakning o'ksik yig'isi Oysha onaga ta'sir qildi.
C) Qizining doimiy ezgin xayollar og'ushida yurganini ko'rib, uning bir dardiga o'n dard qo'shildi.
D) Rahimjon korxonada xodimlarining e'tiborsizliklari tufayli yuzaga kelgan qatro jiddiy muammolar haqida gapirdi.
23. Berilgan she'riy parchada asos va ikkita munosabat shakliga ega bo'lgan ismlarga mansub so'zlar necha o'rinda qo'llangan?
Bilmam, nima edi maqsading,
Menga bir juft guling asrading,
Birin otin Kumush atading,
Birin otin Zaynab qo'yding-ku.
A) 8 B) 6 C) 5 D) 7
24. Quyidagi qaysi fe'llarning yetakchi morfemasi ot turkumiga oid so'z bilan omonim bo'la oladi?
1) erimoq; 2) yashirinmoq; 3) chaqmoq; 4) saqlamoq; 5) qopmoq
A) 3, 4, 5 B) 1, 5 C) 1, 4, 5 D) 1, 2, 3, 5
25. "Sayohatnoma" asarida Muqimiy:
Bir ko'cha ketguncha do'kon,
Sho'x odami, ichmay piyon,
Mast otasi bezor ekan...
misralarida qaysi joyini ta'riflagan?
A) Nursuxni B) Do'rmanchani C) Oltiariqni D) Zohidonni
26. Berilgan qaysi g'azallar hasbi hol yo'nalishida yozilmagan?
1) Turdining "Tor ko'ngullik beklar..." misralari bilan boshlanuvchi g'azali; 2) Turdining "Turdiman" radifli g'azali; 3) Nodiraning "Kel, dahri imtihon etib ket..." misralari bilan boshlanuvchi g'azali; 4) Uvaysiyning "Sog'indim" radifli g'azali.
A) 2, 4 B) 1, 3 C) 1, 2, 3 D) 2, 3, 4
27. Ollohning sifatleri, go'zallik asarlari butun borliqda aks etishini qalb ko'zi ochiqdargina ko'ra olishini, g'ofillar esa bundan bexabarligini"
Jahon to'la, sen g'ofilsan Yoringdan" misrasi orqali bergan shoir kim?
A) Turdi Farog'iy B) Maxtumuquli C) Zavqiy D) Fuzuliy
28. Quyidagi bayt qaysi ijodkorning tarji'bandida takrorlangan?
Dahr bir vayrona edurkim, zzarob obod erur,
Chiqsa andin har kishi - g'am bandida ozod erur.
A) Alisher Navoiy B) Ogahiy C) Nodira D) Uvaysiy
29. Qaysi javobda Oybekning "Dilbar davr qizi" asari bilan bir xil janrdagi asar nomi berilgan?
A) "Baxtigul va Sog'indiq"
B) "Nur qidirib"
C) "Mahmud Tarobiy"
D) "Bolalik"
30. Davlat qo'nsa bir chibinning boshig'a,
Semurg' qushlar salom berar qoshig'a...
Ushbu bayt xalq dostonlaridagi qaysi qahramon tilidan aytilgan?
A) Alpomish B) Boysari C) Kuntug'mish D) Boybo'ri
31. Quyidagi keltirilgan parchda qaysi asar qahramonining holati tasvirlangan?
"Ilgari kampir ba'zi - ba'zida bu kiyimlarni hidlab yig'lardi. Endi ko'ksidagi muz uni yig'lashga qo'ymadi. U hovli o'rtasiga xazon to'plab, gugurt chaqdi. Gurullab yonayotgan gulhanga...ning kiyimlarini birma - bir tashlay boshladi. Gulhanda...ning bolaligi yonardi".
A) "Qorako'z Majnun" da Saodat aya
B) "Ko'k eshik" da Zuhra kampir
C) "Ufq" da Jannat xola
D) "Chinor" da Sharofat xola
32. Quyidagi parcha "Zarbulmasaldagi qaysi qahramonga aloqador?"
"... yaxshi ko'rgan to'ppisini tez oqar suvga oqizibdi. Necha jahd bilan ololmay, nochor mahrum bo'lib, aytar erdikim: Yo'qolq'ani xo'b bo'ldi. Boshimg'a tor kelyotgan edi".
A) Ahur qassob B) Mulla Siddiq kitob C) Eshon kalla D) Otaboy Amin
33. Hasbi hol yo'nalishidagi quyidagi misralar qaysi shoir qalamiga mansub?
Yigirma yil maktab ochdim qizlarga,
Hirsim baland bo'ldi doyim ash'ora.
O'zum bitdim mingdin ortuq g'azalni,
Zikr etib o'tdim oxir azalni.
A) Dilshodi Barno B) Nodira C) Anbar Otin D) Jahon Otin Uvaysiy
34. Menga yaxshi dedi yor birla o'lmak,
Na lozim g'am bilan dunyoda qolmak!
Shu so'zni aytti, tig' urdi o'zig'a,
Ko'rinmay qoldi keng olam ko'zig'a.
Ushbu she'riy parchada qaysi adabiy qahramon holati tasvirlangan?
A) Farhod, "Farhod va Shirin"
B) Majnun, "Layli va Majnun"
C) Suhayl, "Suhayl va Guldursun"
D) Suhayl, "Sab'ayi sayyor"
35. Qaysi asar Alisher Navoiyning falsafiy qasidasi hisoblanadi?
A) "Tuhfatul-afkor" B) "Sab'at-u abhur" C) "Munshaot" D) "Nasoyim ul-muhabbat"
36. Qilubdur mahliqolarning yuzini
Latofat mus'hafig'a oya navro'z.
1) tashxis; 2) tardi aks; 3) tashbeh; 4) tazod; 5) tarse'
A) 1, 3 B) 1, 5 C) 1, 2, 5 D) 3, 4

BIOLOGIYA

37. Oq ko'zli erkak drozofila pashshasining somatik hujayrasi mitoz sikli metafaza bosqichida ko'z rangini belgilovchi allellardan A va a genlari soni nechaga teng?
A) A-1 va a-2
B) A-0 va a-1
C) A-0 va a-2
D) A-2 va a-2
38. Makkajo'xorida barglarning burishganligi va poyaning past bo'lishi retsessiv belgilar hisoblanib, bitta xromosomada joylashgan. Barglari silliq va normal uzunlikdagi o'simlik barglari burishgan past bo'lyi o'simlik bilan chatishtirilib 1200 ta o'simlik olindi. Shundan 216 ta organizm ota-onaning ayrim belgilarini o'zida mujassamlashtirilgan. Retsessiv belgiga ega bo'lgan organizmlar sonini aniqlang.
A) 492 B) 984 C) 600 D) 108
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchramasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlasa, digeterozigota genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning necha foizini fenotip va genotip jihatdan ota-onadan o'xshash organizmlar tashkil qiladi?
A) 31,25 B) 37,5 C) 25 D) 75
40. DNK bo'lagi genomining ma'lum joyidan chiqib ketishi (a) va kirishi (b) qanday nomlanadi?
A) a-eksiziya; b-insersiya
B) a-insersiya; b-eksiziya
C) a-deletsiya; b-duplikatsiya
D) a-insersiya; b-eksiziya
41. Moddalar almashnuvi haqidagi to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) ATF tarkibidagi uchta fosfat kislotaning ajralishi 40 kJ energiya chiqishiga imkon beradi.
B) Eukariot hujayrada reduplikatsiya va translatsiya yadroda, transkripsiya sitoplazmada amalga oshadi.
C) Fotosintez, xemosintez reaksiyalari moddalar almashinuvinining oraliq bosqichida amalga oshadigan assimilatatsiya jarayoni reaksiyalari hisoblanadi.
D) Glukoza molekulasidagi potensial energiyaning o'rtacha 40 foizi anaerob parchalanishdan ajraladi.
42. Jinsiy ko'payish jarayonida ulotriksning 64 ta yangi ipi hosil bo'lgan bo'lsa, ularni hosil qilishda nechta gameta ishtirok etgan?
A) 128 B) 64 C) 16 D) 32

43. Organizmlarning qaysi sistematik guruhlarida idioadaptatsiyalar natijasida paydo bo'lgan?
1) suyakli baliqlar; 2) pardaqanotlilar; 3) suluv ninachi; 4) yassi chuvalchanglar; 5) toq tuyoqlilar; 6) oltinrang krot; 7) mol kanasi
A) 3,6,7 B) 1,4,5,6 C) 3,4,5 D) 1,2,3,6
44. To'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) Makkajo'xori o'simligida 3- va 5- juft xromosomalar tarqalmay bitta qutbga to'planishi natijasida meyozi 1 yakunida 8 yoki 12 ta xromosomal hujayralar hosil bo'ladi.
B) Qalampir hujayrasida to'rt juft gomologik xromosomalar faqat bitta qutbga to'plansa, meyozi 1 yakunida 45 yoki 51 ta xromosomal to'planish hosil bo'ladi.
C) No'xat o'simligida 2- va 5- juft xromosomalar tarqalmay bir qutbga to'planishi natijasida meyozi 1 yakunida hujayrada 11 yoki 15 ta xromosoma bo'ladi.
D) Bug'doy o'simligi hujayrasida 4- juft xromosomada delesiya yuz berganda 13 ta xromosoma bo'ladi.
45. Paleozoy (a) va mezozoy (b) eralariga xos biologik progresslarni aniqlang.
1) qushlarda to'rt kamerali yurak; 2) qirg'quloqsimonlarda urug'; 3) hasharotlarda qanot; 4) stegosefallarda besh barmoqli oyoqlar; 5) sutemizuvchilarda jun qoplami; 6) sudralib yuruvchilarda qalin po'choq bilan qoplangan tuxum
A) a-3,4; b-1,2 B) a-2,6; b-1,5 C) a-1,4; b-5,6 D) a-1,3; b-2,5
46. Biogen migratsiyaning ikkinchi turiga mos keluvchi jarayonlarni aniqlang.
1) tugunak bakteriyalar tomonidan azotning o'zlashtirilishi; 2) dukkakli o'simliklarda fotosintezning sodir bo'lishi; 3) laminariyada yodning to'planishi; 4) foraminiferalardan ohaktosh konlarining hosil bo'lishi; 5) xrokokning fotosintez qilishi; 6) ulvada organik moddalar to'planishi
A) 1,4,5 B) 2,3,6 C) 1,3,5 D) 2,4,6
47. Birlamchi konsument (a), ikkilamchi konsument (b) umurtqali organizmlar ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) taqaburun; 2) ko'l baqasi; 3) O'rta osiyo toshbaqasi; 4) qaldirg'och; 5) chuchuk suv gidrasi; 6) botqoq toshbaqasi; 7) hasva qandalasi; 8) kabarga; 9) chigirtka; 10) zubr
A) a-7,9; b-4,5
B) a-3,4; b-1,2
C) a-8,10; b-1,6
D) a-6,10; b-3,4
48. Nomozshomgul o'simligiga tegishli bo'lgan ma'lumotlarni aniqlang.
1) gulining qizil rangda bo'lishi retsessiv gomozigota holatdagi genlarga bog'liq; 2) hujayrasida polimeraza fermentlari yordamida polinukleotidlar sintez qilinadi; 3) konsument sifatida oziq zanjiri tarkibiga kiradi; 4) sitoplazmasida 180 g glukozadan achish jarayonida 200 kJ energiya hosil bo'ladi; 5) hujayra qobig'ini tashkil etuvchi polimerning monomeri glukozadan tashkil topgan
A) 2,4,5 B) 3,4 C) 2,3,5 D) 1,4
49. Odamning ko'payishiga xos bo'lmagan ma'lumotlarni aniqlang.
A) Tuxumdonda bir juft bo'lib, tuxum hujayra va esterogen ishlab chiqaradi.
B) Homila bir hafta davomida tuxum yo'lida, ikkinchi haftadan boshlab bachadonda 9 oy rivojlanadi.
C) Bachadonda bo'shlig'iga o'tgan homilaning tashqi qismidan mahsus hujayralar birikmasi hosil bo'lib, u orqali homila bachadon devoriga birikadi.
D) Xromosomal spermatozoid va Y xromosomal tuxum hujayra qo'shilishidan erkak organizm rivojlanadi.
50. Odam organizmidagi maksimal bosim yuzaga kelgan vaqtda...
A) qoricha diastola holatida bo'ladi; simpatik nerv sistemasi ta'sir qiladi
B) ikki tavaqali klapan ochiq bo'ladi; bo'lmacha sistola holatida bo'ladi
C) yarimoyimon klapan ochiq bo'ladi; qorincha diastola holatida bo'ladi
D) yarimoyimon klapan ochiq bo'ladi; bo'lmacha diastola holatida bo'ladi.
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lning harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Quyidagi belgilar orasidan sog'lom odamning siydik qopiga xos bo'lmagan belgilarni ajrating.
1) murtak varaqasining endodermasidan rivojlanadi; 2) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 3) 1-2 bel umurtqalari ro'parasida joylashgan; 4) muskul hujayralarida bitta yadro va kalta miofibril tolachalari bo'ladi; 5) simpatik nerv sistemasi ta'sirida muskullari bo'shshadi; 6) siydik qopi devorida proprioretseptorlari joylashgan; 7) adashgan nerv ta'sirida siydik qopi muskullari qisqarib siydik ajraladi
A) 1,2,3 B) 1,5,7 C) 3,6,7 D) 3,4,5
53. Sezgi analizatorlari haqidagi to'g'ri fikrni aniqlang.
A) Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.
B) Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.
C) Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilymfa suyuqligi bo'ladi.
D) Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining orqa markaziy egatida joylashgan.
54. Qaysi javobda faqat o'pkasi yordamida nafas oluvchi organizmlar keltirilgan?
A) chumolixo'r, tapir, lama, salamandra
B) katta kivi, yexidna, triton, kazuar
C) suvilon, gatteriya guattara, ilonbo'yin toshbaqa, echkiemar
D) kolibri, yashil qurbaqa, malla revun, ko'l baqasi
55. Tanasi boshko'krak, qorin bo'limlardan iborat mozaik ko'rish xos bo'lgan organizmlarni aniqlang.
1) sariq falanga; 2) buzoqbosh; 3) zorka; 4) langust; 5) krevetka; 6) trixogramma; 7) drozofila
A) 4,5 B) 6,7 C) 2,3 D) 1,2
56. Bosh skeletsizlarning bosh skeletlilardan farqini aniqlang.
1) nerv sistemasi nerv nayidan iborat; 2) ichki skelet mavjud emas; 3) bosh va orqa miya markaziy nerv sistemasi hosil qiladi; 4) umurtqa pog'onasi rivojlanmagan; 5) qon aylanish doirasi yopiq; 6) skeleti suyak va tog'aydan iborat
A) 1,4 B) 3,5,6 C) 2,4 D) 1,2,5
57. Qushning qanday patlarida ilgakchalar mavjud emas?
1) par; 2) qoplag'ich patlar; 3) qoqish patlari; 4) momiq patlar; 5) boshqarish patlari
A) 3,5 B) 1,4 C) 2,4 D) 1,5
58. Hayvonlarning kelib chiqishi haqidagi noto'g'ri fikrni belgilang.
A) Erkin yashovchi qadimgi yassi chuvalchanglardan ko'p tuklilar, ulardan esa kam tuklilar kelib chiqqan.
B) Yassi kiprikli chuvalchanglarning parazit yashashga moslanishi tufayli so'rg'ichlilar va tasmasimon chuvalchanglar kelib chiqqan.
C) Qadimgi koloniya bo'lib yashovchi bir hujayrali xivchinlilardan gidrasimonlar, korall polioplari va meduzalar kelib chiqqan.
D) Qadimgi yassi chuvalchanglar tanasida tana bo'shlig'i va orqa chiqaruv teshigi payda bo'lishi bilan to'garak chuvalchanglar kelib chiqqan.
59. Parmeliya va sil batsillasi uchun umumiy bo'lmagan xususiyatlarni aniqlang.
A) Translyatsiya jarayoni sitoplazmada kechadi, spora hosil qiladi.
B) Prokariot organizm, irsiy axboroti sitoplazmadagi halqasimon DNKda joylashgan.
C) Irsiy axboroti DNK molekulasida joylashgan, hujayrasi qobiq bilan o'ralgan.
D) Membranasini ikki qator lipid va oqsil molekulalaridan iborat, ribosomasi sitoplazmada translyatsiyada qatnashadi.
60. Xloroplastlarga ega eukariot organizmlarga zarar keltiruvchi xloroplastlarga ega bo'lmagan eukariot organizmlarni aniqlang.
1) gommoz qo'zg'atuvchisi; 2) nozema; 3) vertitsill; 4) agrobakterium; 5) leyshmaniya; 6) zang zamburug'i; 7) tamaki mozaikasi
A) 1,4 B) 2,5 C) 6,7 D) 3,6
61. Meyozi natijasida hosil bo'ladigan hujayralarni aniqlang.
1) itsigakning mikrosporasini; 2) sigirquyruq tuxum hujayrasi; 3) do'lana kapalagining tuxum hujayrasi; 4) quyonjuning tuxum hujayrasi; 5) g'o'za tunlamining gametasi; 6) gazandaning tuxum hujayrasi; 7) gatteriyaning spermatozoidi
A) 1,3,5 B) 2,4,6 C) 2,4,7 D) 3,5,6

62. Genotipik (a) va fenotipik (b) o'zgaruvchanlik bilan bog'liq hodisalarni aniqlang.
1) krossingover natijasida genlar rekombinatsiyasi; 2) meyozi jarayonida xromosomalarning tasodifiy tarqalishi; 3) belgining reaksiya normasi doirasida o'zgarishi; 4) genlarning tuzilishi saqlangan holda ularning namoyon bo'lishining o'zgarishi; 5) urug'lanish jarayonida gametalarning tasodifan qo'shilishi.
A) a-3; b-4,5 B) a-2,5; b-3 C) a-1,2; b-4,5 D) a-2,4; b-1,3
63. HaeIII restriktazasi uchun xos belgilarni ko'rsating.
A) to'rtta nukleotid juftligini taniydi, tarkibi bo'yicha transpazonga o'xshaydi
B) peptid bog' mavjud, to'rtta nukleotid juftligini taniydi
C) vodorod bog' mavjud, tarkibi transpazon bilan o'xshash
D) DNKni yopishqoq uchlari hosil qilib kesadi, peptid bog'larni uzadi
64. Zubtutum (a) va nastarin (b) ning to'pguliga xos belgilarni aniqlang.
A) a-asosiy gulpoyasi shoxlangan; b-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan
B) a-asosiy gulpoyasi shoxlanmagan; b-asosiy gulpoyasi shoxlangan
C) a-shoxlanmagan gulpoyaga gullar bandsiz birikkan; b-shoxlangan gulpoyaga to'g'ri gullar yig'ilgan
D) a-umumiy gulpoya qisqa, gullar bir tekislikda joylashgan; b-uzun gulpoyada gullar ketma-ket joylashgan
65. Quyidagi meva turlari qaysi o'simlik navlariga xos ekanligini to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
a) danakli meva; b) rezavor meva; c) don meva; d) qovoq meva; e) ko'sak meva
1) qozidastor; 2) Namangan; 3) Zarafshon; 4) gultish; 5) "Samarqand-3"; 6) bargi; 7) buvaki; 8) sanzor; 9) Namangan-34
A) a-3; b-1,4,6; c-8; d-7
B) a-3; b-1,4,7; c-8; d-2,9
C) a-1; b-4,5; c-8; d-7
D) a-3; c-8; d-6; e-9
66. "Gullari mayda, bir yoki ikki jinsli, gulkosachabarglari va gultojibarglari beshtadan, ayrimlarida gulqo'rg'oni yaxshi taraqqiy etmagan"
Ushbu ta'rif qaysi oila uchun xos ekanligini aniqlang.
A) bug'doydoshlar B) ziradoshlar C) sho'radoshlar D) piyozdoshlar
67. Lolasiimonlar (1), archadoshlar (2), ituzum (3) va qoqio'tdoshlar (4) sistematik birliklarga mansub o'simliklarni aniqlang.
A) 1-qo'ng'irbosh; 2- sharq sauri; 3- kartoshka; 4- bo'znoq
B) 1- oq shuvoq; 2- sharq sauri; 3- baqlajon; 4- bo'yadaron
C) 1- piyozli arpa; 2- sekvoyadendron; 3- baliqko'z; 4- kakra
D) 1- boychechak; 2- qarag'ay; 3- qizil ituzum; 4- qoqio't
68. Evernia haqidagi noto'g'ri ma'lumotni toping.
A) atmosfera havosi tozaligini ko'rsatuvchi mezon
B) tuproq hosil bo'lishida ishtirok etadi
C) poyasida xitin moddasi uchraydi
D) zamburug' bilan bir hujayrali suvo'tining simbiozi
69. Zuhrasoch o'simligida sporadan rivojlanuvchi bo'g'inda qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxononiy; 6) anteridiy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gametalar
A) 5,6,7 B) 4,5,10 C) 1,2,3 D) 7,8,9
70. Qirg'ovullarning yettiso'y, murg'ob, yapon kabi kenja turlarining paydo bo'lishi (a), tur doirasida yangi populyatsiyalarning paydo bo'lishi (b) qanday jarayonlarni aks ettiradi?
A) a-divergensiya; b-konvergensiya
B) a-mikroevolyutsiya; b-mikroevolyutsiya
C) a-mikroevolyutsiya; b-makroevolyutsiya
D) a-makroevolyutsiya; b-makroevolyutsiya
71. Bitta biogeografik viloyatda tarqalgan hayvonlarni belgilang.
A) lattachi baliq, lemur, o'rdakburun, kapachi qush, yexidna, kolibri, emu, tustovuq
B) kabarga, los, chittak, ot, bizon, bo'ri, vixuxol, qunduz, tovus, zubr, maral, muskusli qo'y
C) jirafa, agama, to'ti, echkema, nosorog, zebra, malla revun, zubr, martishka, begemot
D) antilopa, tapir, fil, bug'u, qirg'ovul, tovus, orangutan, nosorog, timsah, gibbon
72. Hind fili va Afrika filining (a), zubr va bizonning (b) kelib chiqishi qanday jarayonlar natijasi hisoblanadi?
A) a-simpatrik tur paydo bo'lish, b-simpatrik tur paydo bo'lish
B) a-allopatrik tur paydo bo'lish, b-simpatrik tur paydo bo'lish
C) a-simpatrik tur paydo bo'lish, b-allopatrik tur paydo bo'lish
D) a-allopatrik tur paydo bo'lish, b-allopatrik tur paydo bo'lish

KIMYO

73. Ftorokauchuk olishda qanday monomer(lar) ishlatiladi?
1) tetrafluoretilen; 2) triflorxloretilen; 3) diftorxloretilen; 4) viniliden florid; 5) vinil florid
A) 3,5 B) 2,4 C) 1 D) 2,3
74. Yodolda uglerodning oksidlanish darajalari yig'indisi nechaga teng?
A) +2 B) +6 C) 0 D) +5
75. Quyidagi qaysi modda faqat oksidlovchilik xossasini namoyon qiladi?
A) PbO_2
B) H_2O_2
C) Cu_2O
D) Fe^{2+}
76. DNK qo'sh spirali tarkibidagi nukleotidlarda 2960 ta azot atomi bor bo'lsa, nukleotid tarkibida nechta guanin bor? (nukleotidlarning 30% ini adenin tashkil etadi)
A) 320 B) 160 C) 240 D) 180
77. 17,8 g α -aminokislotalardan 9 g amin hosil bo'lgan bo'lsa, aminokislotani toping.
A) α -amino 2- metilpropan kislota
B) glitsin
C) β -aminopropion kislota
D) α -aminopropion kislota
78. 1,75 mol glyukozaning glitserinli biyog'ishi natijasida ($\eta=0,8$) hosil bo'lgan CO_2 ning atomlar sonini aniqlang.
A) $1,4 \cdot N_A$
B) $4,2 \cdot N_A$
C) $5,25 \cdot N_A$
D) $2 \cdot N_A$
79. Karbon kislota kalsiyli tuzi pirolizidan aldegid olindi. Agar aldegid qaytarilganda olingan spirtning bitta molekulasini tarkibida sp^3 -s qoplanishlar soni 8 ta bo'lsa, dastlabki tuzning tuzilishini aniqlang.
1) $(CH_3COO)_2Ca$, 2) $CH_3CH_2COO-Ca-OOCH_3$,
3) $CH_3COO-Ca-OOCH_3$, 4) $CH_3COO-Ca-OOCH_2CH_3$
A) 3 B) 4 C) 2 D) 1
80. Tarkibida 1 ta sp^3-sp^2 va 12 ta sp^3 gibrid orbital tutgan benzol gomolog(lar)ni nitrolanganda necha turdagi mononitrobirikma hosil bo'ladi? (yon zanjirning nitrolanishi hisobga olinmasin)
A) 4 B) 3 C) 2 D) 5
81. Xinolin molekulasini qaysi halqalarning kondensirlanishidan hosil bo'ladi?
A) benzol va pirimidin
B) benzol va piridin
C) pirimidin va imidazol
D) piridin va imidazol
82. 11,6 g asetonga yetarli miqdorda gidroksilamin ta'sir ettirilganda necha gramm oksim hosil bo'ladi?
A) 29,2 B) 14,6 C) 21,9 D) 73
83. Tarkibida 1 ta sp^3-sp^2 bog' va 16 sp^3 gibrid orbital tutgan benzol gomolog(lar)ni nitrolanganda necha turdagi mononitrobirikma hosil bo'ladi? (yon zanjirning nitrolanishi hisobga olinmasin)
A) 6 B) 4 C) 10 D) 8
84. 1:2 mol nisbatda olingan Bertole tuzi va kaliy nitratdan iborat 0,3 mol aralashma katalizator ishtirokida qizdirilganda olingan gaz mis naychadan o'tkazildi. Olingan nayni to'liq eritish uchun 200 g 98% li sulfat kislota eritmasi sarflansa, nayning necha foizi oksidlanganini aniqlang?
A) 50 B) 80 C) 40 D) 60
85. Quyidagi qaysi moddaning shirinligi qandagacha nisbatan 40% kam bo'lib, vino va pivo ishlab chiqarish sanoatida oraliq mahsulot hisoblanadi?

- A) saxaroza B) maltoza C) sellobioza D) laktoza
86. 6,72 litr (n.sh.) butan tarkibidagi vodorod atomlari sonini aniqlang.
A) $7 \cdot N_A$
B) $3 \cdot N_A$
C) $3,6 \cdot N_A$
D) $2,4 \cdot N_A$
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 25% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 5/9; 1/3
B) 3/10; 3/10; 2/5
C) 1/6; 1/2; 1/3
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Noma'lum elementning oxirgi elektronining kvant soni qiymati $n=3$; $l=2$; $m_l=x$; $m_s=+1/2$. Agar shu qiymatlar yig'indisi 7,5 ga teng bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) Ni B) Sc C) Ti D) Cr
89. 0,06 mol $\text{CuSO}_4 \cdot 3\text{H}_2\text{O}$ va $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ aralashmasining to'liq degidratlanishidan 0,2 mol suv hosil bo'ldi. Kristallogidratlarning mol nisbatini toping.
A) 2:4 B) 4:5 C) 3:1 D) 5:1
90. Tarkibida massa bo'yicha 28% Me, 24% S va 48% O bo'lgan moddaning formulasini aniqlang.
A) FeSO_4
B) $\text{Fe}_2(\text{SO}_4)_3$
C) $\text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3$
D) Na_2SO_3
91. 1 mol C_3H_6 va H_2 aralashmasi ($D_{\text{H}_2}=14,5$) yopiq idishda Pt katalizator ishtirokida 320°C gacha qizdirildi. So'ngra harorat dastlabki holatga keltirilganda idishdagi bosim 30% ga kamaygan bo'lsa, reaksiyaning nazariy jihatdan unumini (%) toping.
A) 75 B) 70 C) 92,3 D) 30
92. 540 g 40%li eritmada (suv) va erigan modda mol nisbati 15:1 bo'lsa, qanday modda eriganligini aniqlang?
A) H_2SO_4
B) glukoza
C) saxaroza
D) NaOH
93. 1,25 mol modda 367,5 g suvda eritilganda uning 25% li eritmasi olindi. Eritan moddaning molyar massasini (g/mol) aniqlang. (Reaksiya sodir bo'lmaydi)
A) 56 B) 40 C) 63 D) 98
94. Nitrat kislotaning 30% li va 40% li eritmaları bo'lib, 30% li eritmadagi kislotada massasi 40% li eritmadagi suv massasidan ikki marta katta bo'lsa, ushbu eritmalar aralashirilganda hosil bo'ladigan eritma konsentratsiyasini (%) aniqlang.
A) 26 B) 32 C) 44 D) 38
95. Eritmadagi H^+ ionlari OH^- ionlaridan 10^4 marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 9 C) 5 D) 10
96. Quyidagi qaysi moddalar ta'sirlashganda faqat o'rta tuz hosil bo'ladi?
A) natriy gidroksid va vodorod sulfid
B) alyuminiy gidroksid va sulfat kislotada
C) litiy oksid va xlorid kislotada
D) kalsiy gidroksid va bromid kislotada
97. Quyidagi qaysi reaksiyada xlor hosil bo'ladi?
A) $\text{Al}_2\text{O}_3 + \text{HCl}$
B) $\text{ZnO} + \text{HCl}$
C) $\text{MnO}_2 + \text{HCl}$
D) $\text{CuO} + \text{HCl}$
98. 0,28 % li KOH ning 0,2 kg eritmasi 5A tok bilan 26,8 soat davomida elektroliz qilindi. Eritmaning pH ni toping. ($\rho=1,55$ g/ml)
A) 12 B) 13 C) 11 D) 4
99. 38/28 g azot oksidi tarkibida 0,5 g azot bor. Shu oksidning formulasini aniqlang.
A) NO_2
B) N_2O_3
C) N_2O_5
D) NO
100. CaCO_3 va $\text{Ca}(\text{OH})_2$ dan iborat aralashma doimiy massaga qadar qizdirilganda keyin qoldiq massasi dastlabki aralashma massasining 60% ini tashkil qildi. Boshlang'ich aralashmadagi moddalarning massa ulushini (%) aniqlang.
A) 79,7; 20,3
B) 74,6; 25,4
C) 31,8; 68,2
D) 45,5; 54,5
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, litiyning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,1 B) 0,2 C) 0,3 D) 0,4
102. Bariy xlorid eritmasiga tegishli miqdorda $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ kristallogidratidan qo'shilganda 233 g cho'kma tushdi va 2,5 molyali eritma hosil bo'ladi. Dastlabki bariy xlorid eritmasining massasini (g) aniqlang.
A) 524 B) 628 C) 208 D) 828
103. $x\text{CaCO}_3 = y\text{CaCO}_3 + z\text{CaO} + z\text{CO}_2$ ifodada x, y, z, z koeffitsiyentlarning eng kichik butun qiymatdagi nisbatlari 2:1:1:1 bo'lsa, reaksiyaning mahsulot unumini (%) aniqlang.
A) 50 B) 53 C) 170 D) 85
104. 20 litr NH_3 parchalanganda uning hajmi 5/4 marta ortdi. Hosil bo'lgan gazlar aralashmasining geliyga nisbatan zichligini aniqlang.
A) 4,2 B) 3,4 C) 6,8 D) 4,8
105. 10,96 g Ca_3N_2 va CaH_2 dan iborat aralashma teng ikki qismga ajratildi. Aralashmaning 1-qismiga yetarli miqdorda suv ta'sir ettirilganda 0,16 mol gazlar ajraldi. 2-qismiga mo'l miqdorda xlorid kislotada ta'sir ettirilganda hosil bo'ladigan CaCl_2 ning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,12 B) 0,04 C) 0,02 D) 0,06
106. Quyidagi anion bo'yicha gidrolizga uchraydigan tuzlarni ajrating.
1) $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$; 2) K_2CO_3 ; 3) $\text{CH}_3\text{COONH}_4$; 4) NaNO_2 ; 5) $\text{Cu}(\text{NO}_3)_2$; 6) $(\text{CH}_3\text{COO})_2\text{Ca}$
A) 2,4,6 B) 1,4,5 C) 1,3,4 D) 2,6
107. Molekulyar massasi (m.a.b) 2 ta azot molekulasiga teng bo'lgan alkenni aniqlang.
A) buten B) etilen C) penten D) propen
108. Metan quyosh nuri ta'sirida xlorlansa, reaksiya portlash bilan borib, 18 g qattiq modda hosil bo'ladi. Reaksiya uchun kerak bo'ladigan xlor hajmini (litr, $t=0^\circ\text{C}$, 101,325 kPa) hisoblang.
A) 67,2 B) 56 C) 44,8 D) 89,6